

Flyangrepet mot Eder- og Møhnedemningene - en katastrofe for tysk rustningsindustri. Under et møte i Albert Hall om eftermiddagen den 17. mai så Sir A. Sinclair: Jeg har store nyheter til dere idag. Bombekommandoen rettet i natt et kraftig slag mot tyske kommunikasjoner som tidligere ikke er blitt angrepet. De to største demningene i Tyskland, Møhne og Eder, den første med en kapasitet på 134 mill. tonn og den andre på 202 mill. tonn blev sprengt. Vannmassene oversvømmet Ruhr og Ederdalen. Fotografier som blev tatt viser at 100 meter av Møhnedammen er blitt sprengt vekk. 8 av de svære Lancaster-flyene gikk tapt, men angrepet blev gjennomført på tross av sterkt forsvar og uten hensyn til hvad det kostet. 18 mai meldes fra London at flommen brer sig mot Kassel fra Eder og mot Ruhr fra Møhne. Ødeleggelsen av demningene blir beskrevet som en av de største katastrofer som er overgått Tyskland siden krigsutbruddet. Bombardementet blev foretatt av utvalgte bombemannskaper, som selv har skildret virkningene. En av bombene traff midt i målet så vannsruten stod 100 meter til værs. Vannmassene flømnet ut med slik voldsom kraft at de stod horisontalt 70 meter ut fra demningen ved Eder og en 10 meter høi flodbølge skyllet ned gjennom dalen. En økonomisk ekspert uttaler: "Det er ennu for tidlig å gi noen fullstendig oversikt over følgene av angrepet mot demningene, men det er tydelig at den skade som er voldt vil få innflytelse på krigens gang. Det er Tysklands viktigste vannreserve som er ødelagt, og det vil få en skjebnesvanger virkning for industrien. Størsteparten av de industrielle anlegg i Ruhr berøres av ulykken. Det oversvømmede område frembringer tre fjerdedeler av Tysklands samlede koksproduksjon, og 40 % av den tyske stål- og jernindustri er igjen grunnlagt på koks fra Ruhr. Foruten koks vil det bli mangel på en rekke biprodukter. Ødeleggelsen av Møhnedalen truer forsyningene av tjære, bensol, ammoniakk og fremfor alt forsyningen av gass. Hele denn industriproduksjon vil være rammet inntil man kan skaffe koks fra annet hold. En annen virkning av bombardementet er selve skaden ved oversvømmelsen. Den store kraftstasjonen ved en av demningene blev trukket med av flommen, og andre kraftstasjoner langs elvene vil sikkert også ha lidt alvorlig skade. Broer og veianlegg må tåle presset av ti ganger så meget vann som de er bygget for. Alle sluser i Rhinen er oversvømmet. Hvis kanal- og veinettet i Rhinområdet blir skadet i betydelig grad vil det bety en ytterligere belastning av Tysklands jernbanenett. På bekostning av 8 fly har de allierte voldt like meget skade som ved en større militær operasjon midt i hjertet av Tysklands rustningsindustri.

Britiske fly harskadet 8 skip under to angrep mot en tysk konvoi utenfor den nederlandske kyst. Det britiske flyvåpen angrep i natt jernbaner og lastebiler i Nord-Frankrike og Belgia. Mål i Sydtyskland blev også angrepet. Miner blev lagt i fiendtlige farvann. Fra alle disse operasjoner savnes 5 britiske fly. I Middelhavsområdet angrep britiske bombefly i natt havnen og flyplassen i Alghero på Sardinia. Fly fra Malta angrep skip utenfor Syd-Italia og jernbaner og veitransporter inne på fastlandet i Russland. På Kubanfronten er en rekke tyske motangrep slått tilbake. I enkelte avsnitt har sovjettroppene bedret sine stillinger. Russerne holder alle sine vinninger i Lissitjanskområdet på Donetsfronten. Tyskerne innkrenker sig her til bombardement. De er utmattet av svære tap. 27 tyske fly er skutt ned siste døgn.

Det fjerne Østen. To tyske blokadebrytere, Silvaplan og Regensburg, på henholdsvis 5 000 og 8 000 tonn, er blitt senket av sine mannskaper efterat de var oppragt av britiske krigsskip. Siden november er gjennomsnittlig senket en blokadebryter hver fjortende dag på vei fra Japan til China. Amerikanske tropper på Attu-øya i Aleutene har gått til angrep på japanske styrker som forsvarer sig hårdnakket i skyttergraver. Britiske fly har foretatt et vellykket angrep mot Arakan-kysten i Burma.

Sverige. 17 mai blev feiret som Norges dag med 500 møter rundt om i landet. Inntekten skal gå til hjelp for norske barn. På et av møtene talte prins Wilhelm: Våre øine er med stigende uro festet mot vest. Vi har en gjeld til Norge å kvitte oss av med, en gjeld som skyldes forhold vi ikke kunde mestre i en vanskelig situasjon. Den gjelden stiger fra dag til dag så lenge vi ikke ombytter verdslige verdier med moralske.

17. mai måtte Chat Noir, Carl Johan Teatret og Det Nye Teater innstille sine forestillinger som følge av mangel på publikum. Teaterdirektoratet måtte nødvendigvis approbere henvendelsene idet der ikke var noen å spille for. Ederkoppen måtte spille for 32 tilskuere og Centralteatret for 61. På Oslos Kinematografer 17 mai gikk besøket på tyske filmer ned til 1/3 av det vanlige, på norske filmer ned til 1/10. Under det såkalte amnesti blev der sent 17 mai sluppet ut 131 menn og 13 kvinner fra Grini.

KRONPRINS OLAVS TALE 17. mai 1945.

I snart 130 år har nordmenn hjemme og ute feiret den 17. mai og den frihet som Midsvoldsmennene skjenket vårt land i 1814. 7. juni 1905 dannet en betydningsfull avslutning på dette frigjøringsverk, men det ble allikevel den 17. mai som fortsatte å være den store frihetens fest, da vi samledes under fanene, da flaggene valet over hele landet, da barna - fremtidens Norge - med de tusener flagg båret fram under sang og musikk marsjerte opp på land og i by, og da vi i sang og taler priste den frihet vi hadde fått i arv. Det var vel mange av oss som ikke riktig fattet eller tenkte nærmere over hva frihet, personlig frihet og rettssikkerhet egentlig vil si. Vi var født med den, innlevet i den og med den, vi tok den som en selvfølge, et umistelig eie som ingen kunne ta fra oss. - Vi ble brutalt vekket opp den 9. april 1940, og etter det som hendte da og alt som senere er hendt vet nordmenn idag hva det betyr ikke å være fri, ikke å kunne handle fritt, tale fritt, skrive fritt, ikke å kunne nytte godt av den rettssikkerhet som vårt samfunn i århundrer bygget sin tilvarelse på. Vårt land søkes nå trampet ned av våre motstandere og deres norske hjelpere som ikke styr noe middel til å knekke livsviljen og trangene til solvhevdelse hos det norske folk. Men jo større trolldom, jo større inngrep i friheten, desto større frihetstrang, desto større lengsel etter å vinne friheten tilbake, desto mer innbitt blir viljen til å sette alt inn for å kaste åket av.

For oss her ute som nå for tredje gang feirer 17. mai i utlendighet er dagen ikke bare et minne om frihet, den maner også fram for oss et veld avminner om selve landet med fjell og sjø og daler, og om slekt og venner, hele folket der hjemme. Og vi lengter hjem! Kanskje mest nettopp en slik vårdag som en 17. mai. Det er våren, den nordiske vår som synes å kalle på oss alle. Flaggstengene står kanskje mest tomme hjemme idag, og ingen glade barneskarer toger gjennom gatene eller på landsbygden, men vi vet at dere alle feirer dagen i deres stille sinn; vær forvisset om at varme tanker går fra oss her ute til alle dere som stille, men fast og hårdnakket fører kampen videre for at den 17. mai igjen skal bli hva den engang var.

Jeg er nylig vendt tilbake fra et opphold i De forente stater og i Kanada. Også der hyldes det norske folk for dets seige kamp for friheten. Bak de norske der borte står det amerikanske folk hvis forakt for de nordmenn som har forrådt sitt land er like stor som beundringen og respekten for hjemmefronten og for de frie nordmenns kamp for friheten og selvstendigheten, en kamp som de forstår så godt fordi amerikanerne selv setter friheten så høyt, og fordi den også for dem er en absolutt livsbe- tingelse. Overalt hvor jeg kom ga amerikanerne uttrykk for dette. Norges navn var stadig på alles lepper. Det er betegnende for den interesse hvormed det amerikanske folk omfatter vår sak at det samtidig gikk ikke mindre enn 3 filmer om okkupasjonen av Norge på de amerikanske kinoer. Men det er ikke bare sympati og medfølelse som blir oss og vår sak til del der borte. Såvel fra amerikansk som fra norsk-amerikansk side arbeides det energisk og effektivt for å skaffe all den hjelp som trengs til vår krigføring og vår handelsfl. tesvirkosomhet; Det ordnes med innkjøp og lagring av varer av forskjellig art og forsvinger av alle slags fornødenheter som skal komme til Norge så snart fienden er jaget ut av landet.

Den 17. mai i år står det norske folk fremdeles trampet under hel av en foraktelig, forståelsesløs og brutal fiende, hjulpet av en ennå forakteligere håndfull menn og kvinner av norsk opprinnelse. Det er som en byld på samfunnslegemet som vil kreve en operasjon innen et sundt, normalt samfunnsliv igjen kan oppstå i et fritt Norge. Kampen kan nok ennå bli lang og hård og kreve tunge ofre, men utfallet er ikke tvilsomt. De siste dagers begivenheter bærer bud om at tiden nærmer seg da den forbannelse som onde makter har senket over menneskeheten skal heves og vi igjen skal kunne leve etter vår bestemmelse og på grunnlag av vår nasjonale og vår politiske modenhet som frie menn og kvinner i et fritt land.

Så å talsman for alle norske ute i den vide verden sender jeg en hjertelig hilsen til alle der hjemme som står fast på den 17. mais grunn, og når vi idag nå feire dagen i stillhet, la oss da i stillheten i dyp taknemlighet minnes dem som allerede har gitt sitt liv i kampen for det Norge som bygger på Norges grunnlov av 1814 og på den grunnfestede norske livsanskuelse som ikke kan eller vil gå på akkord med fremmedartede, utenlandske systemer.

La så dagen idag gi oss og dere nytt håp og ny tro. Måtte den således som våren bringer nytt liv og spiren til nytt liv i naturen gi oss fornyede krefter og stålsatte vår vilje til å gjenopprette og fullbyrde den frihet som er vår historiske rett.